

Chemie in de ban in Loon op Zand

Gemeente Loon op Zand heeft de chemie in de ban gedaan. Sinds 2010 vloeit er nagenoeg geen druppel gif meer om het onkruid in de plantsoenen en op straat te bestrijden. Angst voor groene straten, boze burgers en fors hogere kosten bleek ongegrond.

Tekst Miranda Vrolijk
Beeld Rens Kromhout en Gebr. Brouwer

Loon op Zand in Brabant is een kleine gemeente met zo'n 22.900 inwoners en drie kernen: Loon op Zand, De Moer en de grootste en bekendste kern Kaatsheuvel. In het stedelijk gebied heeft de gemeente grofweg 50 ha aan plantsoenen en gazon in beheer en 46 ha aan verhardingen. Afgelopen jaar kwam er bij het bestrijden van onkruid geen druppel gif meer aan te pas, op een enkel incident na. Wel wordt er volop geschouffeld, geborsteld, gekookt en geschroeid.

In 2008 is die verandering naar een volledig chemievrij beheer ingezet. Ingegeven door het toen op handen zijnde Casoron-verbod, besloot een collega van Rudy Pekelaer, beleidsmedewerker groen, de gemeente voor te stellen geld vrij te maken voor alternatieve methoden om het onkruid te lijf te gaan. Die vooruitziende blik bleek een schot in de roos, „want omdat de gemeente toen

besloot de koers van chemievrij beheer te gaan varen, is er nu ook nog steeds budget voor”, zegt Pekelaer. „Ondanks de bezuinigingen; want uiteindelijk is een verandering in het beheer natuurlijk een centenkwesitie.”

Casoron-verbod aanleiding

Voordat de gemeente de bestrijdingsmiddelen in de ban deed, werkte ze met frequentiebestekken. Daarin was vastgelegd dat de plantsoenen één keer per jaar met Casoron-korrels gestrooid werden en vier keer per jaar geschouffeld. Dit gebeurde in alledrie de dorpen – op de nieuwbouwwijk De Draaiboom in Kaatsheuvel na – door medewerkers van Werkbedrijf Midden-Langstraat (WML) in Waalwijk, een sociale werkplaats. Toen halverwege 2008 bekend werd dat Casoron niet meer gebruikt mocht worden, stapte de ge-

meente het jaar daarop over op zes keer schouffelen per jaar. Dit extra handwerk kostte €50.000 meer dan de gebruikelijke kosten. Incidenteel bij hardnekkig woekerende planten werd hier en daar het middel Fusilade toegediend.

Gestimuleerd door het project 'Schoon Water voor Brabant' besloot de gemeente om in 2010 ook de verhardingen zonder middelen onkruidvrij te houden. Voorheen was in een frequentiebestek bepaald dat er jaarlijks een keer gespoten werd volgens de DOB-methode en waar nodig nog een keer nageborsteld. Met mechanische onkruidbestrijding had de gemeente nagenoeg geen ervaring. „Dat werd dus een behoorlijk avontuur. Van tevoren bestond de vrees dat straten groen zouden worden, de burgers boos en de gemeente een stuk duurder uit zou zijn”, aldus Pekelaer.

Methoden uitproberen

De Brabantse gemeente heeft 2010 aangegrepen om drie methoden uit te proberen: bestrijding door middel van hete lucht, heet water en borstelen. „We wilden de methoden kunnen vergelijken en bepalen welke voor ons de meeste geschikte zou zijn.” In Loon op Zand en De Moer werd de hete lucht en heetwatermethode uitgeprobeerd en in Kaatsheuvel het borstelen.

Loon op Zand zette daarvoor drie verschillende bestekken op de markt. Geen frequentie- maar beeldbestekken. „Gebruikelijk bij chemievrije onkruidbestrijding”, zegt Pekelaer. De gemeente vraagt beeldkwaliteit B volgens de RAW-systematiek. Na 2010 bleken volgens Pekelaer de drie methoden elkaar niet veel te ontlopen. „Alledrie zouden ze kunnen worden toegepast.” De vrees dat de straten er een stuk groener bij zouden komen liggen, bleek ongegrond. „Bij de maandelijkse controles waren ze zeker zo schoon als toen er gespoten werd”, zegt de groenman. Ook de meerkosten bleken mee te vallen. Betaalde de gemeente voorheen jaarlijks €60.000 voor

de bestrijding van onkruid op verhardingen, in 2010 was dat €20.000 meer.

Het jaar daarop heeft de gemeente ervoor gekozen om maar één bestek te schrijven voor alle kernen, zodat ze nog maar met één partij samen zou hoeven te werken. In het bestek liet ze de bestrijdingsmethode vrij. Uiteindelijk kreeg voor 2011 Van Esch Groenvoorzieningen uit Berkel-Enschot het werk gegund. Dit bedrijf bestrijdt het onkruid door middel van heet water (de zogenoemde Eschpas). Gebroeders Brouwers uit De Moer werkt als onderaannemer voor van Esch en hanteert de borstelmachine. Om het chemievrije onkruidbeheer op verhardingen in de toekomst verder te bestendigen, wordt de inrichting van de openbare ruimte in Loon op Zand erop aangepast. Wanneer de gemeente bijvoorbeeld nieuwe fietspaden aanlegt of

In het openbaar groen hebben ingrepen plaatsgevonden om het beheer van de plantsoenen te vereenvoudigen. Zo zijn een fiks aantal vakken met vaste planten omgevormd naar een goedkoper beheertype, gras bijvoorbeeld of afzetheesters en bodembedekkers. „Saaier, maar noodzakelijk”, zegt Pekelaer. Overigens is het aantal van zes keer schouffelen inmiddels losgelaten. De gemeente vraagt van de sociale werkvoorziening WML ook om een beeldkwaliteit te leveren middels een beeldbestek.

Klachten van burgers zijn nagenoeg uitgebleven. „Er is wel eens een haagje bruin geworden omdat er heet water was gemorst, maar dat heb je bij het spuiten ook. Het gaat erom dat je dat goed uitlegt.” Dat gaat tot nog toe beter dan Pekelaer van tevoren had verwacht. „We krijgen wel eens telefoontjes van burgers

Gebroeders Brouwers uit De Moer hanteert de borstelmachine in Loon op Zand.

oude vervangt, dan krijgt de ruimte tussen het pad en de rijbaan een gesloten oppervlak. Geen klinkers meer, maar printbeton: beton waarin door middel van zwartwit tinten wel een patroon herkenbaar is, maar dat geen naden heeft. Ook plaatst ze zo min mogelijk borden, paaltjes of andere obstakels die een gemakkelijke prooi zijn voor onkruid. „We plaatsen dus niet zomaar ergens wat verbodsborden om een verkeersprobleem op te vangen, maar proberen dit op een andere manier op te lossen, samen met de medewerkers van de afdeling verkeer.”

waarom de aannemer nu bepaalde plantvakken overslaat. Als we dan uitleggen dat dat kan omdat hij nu met een beeldbestek werkt, begrijpen burgers dat best.” Voor volgend jaar is binnen de gemeente het chemievrije beheer vooralsnog geen discussiepunt geweest. Ook niet nu er bezuinigd moet worden. „Drie jaar geleden zijn we de chemievrije weg ingeslagen en heeft de gemeente er budget voor gereserveerd. Uiteindelijk is chemievrij beheer ook een kwestie van willen”, aldus Pekelaer. ■